

Betydning av barnehage, skule og SFO for sosial utjevning og sosial mobilitet

MANDAT:

Gje ein kunnskapsoversikt på området og vurdere endringar som bør gjerast for å:

- redusere sosiale forskjellar
- auke sosial mobilitet
- bidra til at fleire gjennomfører utdanningsløpet så dei er kvalifiserte for eit arbeidsmarked i endring.

Kven er desse ekspertane som uttalar seg?

Kor mange lærarar er blant desse ekspertane?

Tiltakspakkar utjevningsgruppa foreslår:

1. *Systematisk «profesjonsutvikling», veiledet lek og økt bemanning i barnehagen*
2. *Løpende barnehageopptak*
3. *Veiledet lek for bedret overgang fra barnehage til 1. klasse*
4. *Veiledet lek og systematisk «profesjonsutvikling» av SFO-ansatte*
5. *Målrettede tiltak for sosioemosjonell ferdighetsstimulering i skolen*
6. *Mer nivådelt smågruppeundervisning*

Et jevnere utdanningsløp

Hovedbudskap

Barn av foreldre med lav utdanning har i gjennomsnitt svakere selvregulering, arbeidsminne og ordforråd, vansker med å tilpasse seg pedagogiske aktiviteter, og høyere forekomst av adferdsproblemer. Forskjellene kan man se allerede i barnehagen, og forskjellene er der i alle faglige tester i utdanningsløpet. Det er særlig urovekkende at sosiale forskjeller har en tendens til å bli sterkere utover i utdanningsløpet og at vi har sett økende forskjeller i Norge over de siste årene. Ekspertgruppens viktigste budskap er at barnehager, skoler og SFO kan og bør jobbe mer systematisk med å bidra til sosial ut-jevning og sosial mobilitet.

Ekspertgruppa bekriv at å nytte veileda leik såkalla leikbasert læring vil føre til ei «inntektsauking på rundt 5000 kroner i året...» I eit livløp tilsvarar dette i overkant av 115 000,- kr.

Utdanningsforbundet sitt høyringssvar

Om sosial utjevning som utdanningspolitisk målsetting

Sosial utjevning har lenge vært en utdanningspolitisk målsetting, og ekspertgruppens rapport føyer seg inn i en rekke av utredninger, rapporter, forslag og tilrådingar som preges av en snever og instrumentell forståelse av hva barnehage og skole er ment å være. Barnehagens og skolens formål, brede samfunnsmandat og rolle som fellesskapsarena for alle barn og unge havner her i bakgrunnen, til fordel for mer eller mindre enkle løsninger som angivelig vil løse komplekse samfunnsproblemer i fremtiden. Utdanningsforbundet vil understreke viktigheten av å vende oppmerksomheten mot de forholdene som står i veien for å realisere barnehagens og skolens faktiske formål som utdanningsinstitusjoner med betydning for barn og unges liv her og nå.

Utdanningsforbundet sitt høyringssvar

Utdanningsforbundet kan i liten grad stille seg bak endringene ekspertgruppen anbefaler å gjøre med barnehagen, skolen og SFO. I tillegg til de ovenstående merknadene, **ønsker vi også å problematisere ekspertgruppens svært mangelfulle profesjonsbegrep.** At arbeidet med å realisere barnehagens og skolens formål og brede samfunnsmandat fordrer en lærerprofesjon med spesifikk kompetanse, synes ikke å inngå i ekspertgruppens forståelse av sektoren. **Å foreslå systematisk «profesjonsutvikling» i barnehage og SFO, blir meningsløst når dette handler om at alle ansatte, uavhengig av kompetansenivå, skal gjennomgå de samme oppleggene, uten at det tas høyde for at lærerne i barnehagen og skolen allerede har flere års utdanning spesielt innrettet mot arbeidet med å fortolke og etterleve barnehagens og skolens lov- og planverk.** Den manglende forståelsen for lærerprofesjons betydning kommer også til uttrykk gjennom ekspertgruppens nær sagt paradoksale ønske om å omfordele ressursene som er bundet opp i lærernormen, til det som omtales som en mer effektiv bruk av «voksenressurser» i skolen.

«Heldigvis» veit utjevningsgruppa kva barn sjølv vil...

Barn er hovedpersoner i barnehager og skoler, og de har felles interesse med de som forsøker å planlegge for Norges samfunnsfremtid i stort: Alle skal få gode muligheter til å nå sitt potensial for læring, mestring og for å realisere sine egne livsprosjekter på lengre sikt – uavhengig av bakgrunn og utgangspunkt.

*Mine anbefalinger er å
legge hele denne
ekspertgrupperapporten
i en skuff.*

LEIK

At veileda leik, leikbasert læring, er bland dei viktigaste anbefalingane frå denne ekspertgruppa er særst urovekkande.

Barn sitt behov for og rettighet til å leike fritt, utan at forutbestemte ting skal oppnåast, er avgjerande for barn si utvikling.

Seksårsreformen

I 2021 kom delrapport 1

I 2023 kom delrapport 2

No ventar vi på sluttrapporten...

Første delrapport er basert på spørjeundersøking og gjev ma. eit bilete av klasserommet i 2021 samanlikna med i 2001.

Andre delrapport er basert på observasjonsdata frå 15 klasserom og intervju med elevar, lærarar, skuleleiarar og skuleeigarar.

Lek i begynneropplæringen (1.-4.trinn)

Vår politikk om lek i skolen

- «Utdanningsforbundet skal arbeide for at leken får en større plass i skolen, *med særlig vektlegging av de første skoleårene*».

Bakgrunn

- Seksårsreformen – gode intensjoner som forsvant
- Lek på agendaen
 - Lekens betydning for barns utvikling og læring

Lek i dagens læreplanverk

«For de yngste barna i skolen er lek nødvendig for trivsel og utvikling, men også i opplæringen som helhet gir lek muligheter til kreativ og meningsfylt læring.»

«Danning skjer også gjennom opplevelser og praktiske utfordringer i undervisningen og skolehverdagen. Et bredt spekter av aktiviteter, fra strukturert og målrettet arbeid til spontan lek, gir elevene en erfaringsrikdom.»

Saken i sentralstyret

- Jobbe både politisk og organisatorisk
- Lek i begynneropplæringen (1.-4. trinn)
- En felles forståelse av begrepet lek

Lekbegrepet

- **FNs barnekomitee sin definisjon av lek:** Barns lek er enhver oppførsel, aktivitet eller prosess satt i gang, styrt og strukturert av barna selv; den finner sted når og hvor mulighetene oppstår. Omsorgspersoner kan bidra til å skape miljøer der lek foregår, men lek i seg selv er ikke-obligatorisk, drevet av indre motivasjon og foretatt for sin egen skyld, snarere enn som et middel til et mål. Lek innebærer utøvelse av autonomi, fysisk, mental eller emosjonell aktivitet, og har potensial til å anta et uendelig antall former, enten i grupper eller alene. Disse formene vil endre seg og tilpasses i løpet av barndommen. De viktigste kjennetegnene ved lek er moro, usikkerhet, utfordring, fleksibilitet og ikke-produktivitet. Sammen bidrar disse faktorene til den trivselen leken produserer, og påfølgende insentiv til å fortsette å leke. Mens lek ofte er betraktet som ikke-essensielt, understreker komitéen at det er en grunnleggende og viktig dimensjon til å gjelde seg over barndommen, samt en essensiell komponent i fysisk, sosial, kognitiv, emosjonell og åndelig utvikling.

Spørsmål til diskusjon

- Hvordan tilrettelegges det for lek i begynneropplæringen i dag?
- Hvordan opplever skoleledere at handlingsrommet for lek er i dagens læreplan, og hvordan kan det legges til rette for å bruke dette best mulig?
- Hvilke rammer og ressurser må være på plass for å skape gode vilkår for lek i begynneropplæringen?
- Hva oppleves som de største hindringene for lekens plass i begynneropplæringen i dag?
- Hvordan kan vi skape økt bevissthet og kompetanse om lekens betydning for barn blant våre ledermedlemmer?